



Landschappelijk

Maasheggen.

Voorbeeldgebied Deltaplan Ooijpolder De eerste meters zijn gemaakt!

V.l.n.r.: Melkveehouder Geert Kroes, geestelijk vader van het Deltaplan Jaap Dirkmaat en gedeputeerde Harry Keerweer zetten de eerste spreekwoordelijk schop in de grond.



Foto: Jo Groven

Het goede voorbeeld

De VNC wil graag het goede voorbeeld geven bij het jaarlijkse onderhoud van gerestaureerde landschapselementen. Het is belangrijk dat onderhoud met zorg en op het juiste moment gebeurt. Maar het is ook nodig dit snel en efficiënt te doen en met middelen van deze tijd. Wij gaan de daad bij het woord voegen: de kerstactie staat in het teken van een eigen tractor met knipmachine die wallen, kanten, heggen en heggenbermen gaat onderhouden!

Kerstactie 2010

Vrijdag 26 november jongstleden zijn de eerste bomen en struiken de grond ingegaan in voorbeeldgebied Deltaplan Ooijpolder. De Gelderse gedeputeerde Keerweer en burgemeester Wilbers van Ubbergen, gesteund door andere betrokken bestuurders, namen de aanplant van de eerste heggen en knotwilgen voor hun rekening.

De realisatie van het Deltaplan van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) in voorbeeldgebied Deltaplan Ooijpolder is uniek in Nederland; met de rente uit een landschapsfonds worden boeren en particulieren marktconform en duurzaam betaald voor aanleg en beheer van landschap en voor de inzet van hun grond. Door de aanleg van nieuwe landschapselementen worden de al bestaande landschapselementen opgenomen in een aaneengesloten netwerk van heggen, moeras

verder lezen op volgende pagina



Vervolg van voorpagina

oevers en bloemrijke stroken. Hier zullen vele, vele plant- en diersoorten van profiteren. En aanleg van wandel- en fietspaden zorgt er vervolgens voor dat iedereen van al dit moois kan genieten!

Korte terugblik

In het voorjaar van 2007 hebben de activiteiten van de VNC en de toenemende maatschappelijke aandacht voor het landschap ertoe geleid dat ons Deltaplan voor het landschap opgenomen werd in het beleidsprogramma van het Kabinet Balkenende IV. Het ministerie van LNV heeft vervolgens een Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse (MKBA) laten uitvoeren, om na te gaan of investeren in het landschap met het Deltaplan van de VNC geen dagdroom is, maar echt kan renderen. Deze MKBA is vervolgens ook door het Centraal Planbureau getoetst.

De MKBA voorspelt dat een investering van 9 miljard in het landschap bijna 27 miljard oplevert, een netto rendement van een kleine 18 miljard! Zo zijn winsten te verwachten door een toename van vastgoedwaarde, door opbrengsten uit toerisme en recreatie, kostenbesparingen door verbeterde milieucondities, en niet te vergeten een explosieve toename van de biodiversiteit.

Oud-minister Verburg nam vervolgens in de herfst van 2007 twee initiatieven. Als eerste heeft zij gebieden uitgenodigd om zich aan te melden als proefgebied om vanaf voorjaar 2009 het Deltaplan in de praktijk te kunnen toetsen. Haar tweede stap was het instellen van de Taskforce Financiering Landschap voor een kabinetsadvies om tot uitvoering van het Deltaplan te komen. Onder leiding van Alexander Rinnooy Kan presenteerde de

Taskforce haar bevindingen in het najaar van 2008. Zij schetste een keur aan mogelijkheden voor de overheden op het gebied van fondsvorming, bouwbijdrages, fiscale arrangementen en inzet van Europees Landbouwgeld om tot uitvoering te komen.

Al in het voorjaar 2008 werden de vier voorbeeldgebieden Deltaplan door LNV bekendgemaakt (uit maar liefst 34 aanmeldingen): Ooijpolder, de Meijerij, Amstelland en de Gelderse Vallei. Het rijk verzuimde aanvankelijk echter om een zak met geld mee te leveren om de plannen uit te voeren.

Lobbywerk

Lobbywerk van de VNC in de Tweede Kamer resulteerde in financiële middelen voor de vier voorbeeldgebieden voor zowel proces als uitvoering. LNV stelde € 1.950.000 procesgeld beschikbaar. Nu konden in ieder ge-



In de Ooijpolder worden plasdrassloten, rietkragen, akkerranden en heggen aangelegd.



De Ooijpolder voorheen...





De Postcodeloterij doneerde € 1.600.000,- voor het landschapsfonds in de Ooijpolder. Inmiddels heeft de VNC ervoor kunnen zorgen dat dit bedrag voor de Ooijpolder ruim is verdrievoudigd.



De biodiversiteit zal explosief toenemen.

val de plannen worden gemaakt, bestuurders gemobiliseerd en kon het gebiedsproces voor landschapsontwikkeling worden gestart. VROM reserveerde € 3.800.000,- voor uitvoering binnen de voorbeeldgebieden, wat als cofinanciering gebruikt kon worden. Maar wil je in een voorbeeldgebied (elk 500 hectare groot) aan boeren marktconforme en duurzame betalingen uitkeren, vanuit alleen de rente uit een fonds, dan moet meer geld beschikbaar komen. En succes in één of meer van de voorbeeldgebieden met de uitvoering van het Deltaplan is hard nodig als breekijzer voor verdere ontwikkeling en financiering van een aantrekkelijk cultuurlandschap op nationale schaal voor mens, plant en dier.

De VNC besloot daarom het heft in eigen hand te nemen, en vroeg bij de Nationale Postcodeloterij om een extra bijdrage voor voorbeeldgebied Deltaplan Ooijpolder, voor de vorming van een landschapsfonds. De Postcodeloterij wilde graag meewerken aan dit initiatief vanwege het unieke en duurzame karakter van het Deltaplan en stelde de vereniging in staat voor de Ooijpolder op te treden als grootste investeerder naast bewaker van het gedachtegoed. Het bracht zaken zowel financieel als bestuurlijk in een stroomversnelling, al ging het ons nog niet snel genoeg. Nu is dan zover dat in een gebied van 500 hectare voor het eerst onderhoud en herstel van het landschap daadwerkelijk

verder lezen op volgende pagina



foto: Jo Groven

Boeren en particulieren krijgen marktconform en duurzaam betaald uit het landschapsfonds in de Ooijpolder. Melkveehouder Geert Kroes greep deze kans met beide handen aan. Hij tekende op 26 november 2010 als eerste een contract voor aanleg en beheer van diverse heggen, gras-kruidentroken, knotwilgen, een poel en moerasoevers op zijn bedrijf 'Buitengast' in de Ooijpolder.

...en binnenkort na uitvoering van het Deltaplan.



Vervolg van pagina 3

marktconform, en duurzaam plaats kan vinden, omdat immers alleen het rendement wordt gebruikt. Het stamkapitaal blijft bestaan.

De Postcodeloterij doneerde € 1.600.000,-, volledig en alleen bestemd voor het landshapsfonds in de Ooijpolder. Inmiddels heeft de VNC ervoor kunnen zorgen dat dit bedrag voor de Ooijpolder ruim is verdrievoudigd. Een geweldige impuls voor de regionale economie, waar niet alleen de boeren en grondgebruikers garen bij spinnen, maar zeker ook de recreanten, de Nijmegenaren en de mensen die er willen verpozen of wonen en werken.

De schop in de grond!

En afgelopen november was het dan zover; de spreekwoordelijke eerste schop ging de grond in! Inmiddels zijn vele kilometers landschapselementen aangelegd bij verschillende boeren. In totaal beslaat het voorbeeldgebied een oppervlakte van zo'n 500 hectare, waar een aangesloten netwerk aan landschapselementen zal ontstaan. Wandel- en fietspaden zullen er voor zorgen dat iedereen ook kan genieten van dit unieke stukje 'Deltaplan-landschap'!



Mooi gebouwd

Wie aan Drenthe denkt, komt met een beetje goede wil op keien uit de ijstijd en op Saksische boerderijen met rieten kappen en mooie grote schuren. Schuren met blank of geteerd eikenhout. Bij nieuwbouw denk je, ook in Drenthe, aan baksteen, en niet aan keien en eikenhout. Toch staat aan de rand van Aalden en aan de rand van het Aalderstroombdal een huis c.q kantoor dat nieuwbouw is, dat opperdrechts staat te wezen. Dat komt niet alleen door het gebruik van keien in muren en van ruw eikenhout in wanden en deuren. Ook het groene dak en de met respect voor de grond en lokale flora en fauna aangelegde tuin is Drents. Het geheel wil een voorbeeld zijn, zo blijkt wel uit een klein bordje met adresgegevens dat hierop attent maakt.



foto: Bart Dingemans

Een ondoordacht en bot besluit van de provincie Gelderland om de subsidie-regeling Natuur en Landschap in Gelderland op te schorten, heeft het beeld van de onbetrouwbare overheid bevestigd.

Stop op Gelderse subsidieregeling Natuur en Landschap

Een onbegrijpelijk besluit, omdat tegelijkertijd door Provinciale Staten een besluit werd genomen het voor gemeenten aantrekkelijker te maken te investeren in het landschap. In het vervolg kunnen gemeenten in het kader van de zogenoemde 'Groen-blauwe Diensten' 75% co-financiering krijgen van de provincie. Hiervoor moeten naast zogeheten Landschapsontwikkelingsplannen (LOP's) ook Gemeentelijke Uitvoeringsprogramma's (GUP's) worden opgesteld. Hierin moeten gemeenten aangeven welke gebieden zij als eerste aan willen pakken. Op dit moment is er slechts één gemeente die zo'n GUP af heeft, waardoor de gelden die beschikbaar zijn gesteld voor Groen-blauwe Diensten vooralsnog niet benut worden.

De afgelopen jaren heeft de VNC – in het kader van onze *Landschapswachtrapportages*, het *Deltaplan voor het Landschap* en, meer recent, *Gelderland van de Kaart* – regelmatig aandacht gevraagd voor het noodlijdende Gelders landschappelijk cultureel erfgoed. Het is alom bekend dat er structureel te weinig geld beschikbaar wordt gesteld voor restauratie en beheer van Winterwijkse houtwallen, knobomen in de Gelderse Vallei, hagen langs de IJssel enzovoort. Dit geldt zowel binnen als buiten de Nationale Landschappen, zoals deze zomer nog eens benadrukt werd door de Rekenkamer Oost.

Ondanks toezegging

De provincie Gelderland zegde dit voorjaar concurrerende vergoedingen en langjarige beheersovereenkomsten toe. De VNC was verheugd dat ook Gelderland dit jaar besloot Groen-blauwe Diensten operationeel te maken. Maar ondanks alle goede bedoelingen is het dit jaar een romeltje geworden en is er voor de burger geen touw meer aan vast te knopen... Zo werd eerder dit jaar 'per ongeluk' door de Staten de GPL-subsidies stopgezet (GPL staat voor

Gemeentelijke Projecten Landschapsonderhoud). Deze subsidie stimuleert de restauratie en het herstel van vervallen landschapselementen. Nu deze fout recent hersteld is wordt opeens abrupt een stop gezet op de subsidies van het SNL (Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer), die juist weer voorzagen in enkele jaren beheer.

Dat brengt ons in de bizarre situatie dat er in de winter van 2010, terwijl het landschap schreeuwt om een opknapbeurt en om fatsoenlijk beheer, geen beheerscontracten kunnen worden afgesloten, waardoor veel achterstallig onderhoud niet kan plaatsvinden. Dit terwijl er geld op de planken ligt waar niemand nu bij kan komen omdat gemeenten nog niet de vereiste GUP's gereed hebben.

Financiële strop

Deze negatieve ontwikkeling in Gelderland betekent ook een financiële strop. Het is onverkwikkelijk dat regelingen subiet worden gesloten en later weer opengesteld worden, om vervolgens andere weer te sluiten. De ronduit gebrekkige communicatie door de provincie is niet uit te leggen en onacceptabel voor mensen in de regio en organisaties als de onze. Zo hebben de Landschapswacht en agrarische natuurverenigingen in aanloop naar de openstelling op 15 november jongstleden kostbare tijd en energie gestoken in het selecteren van elementen, het benaderen van grondeigenaren, het opstellen van inrichting- en beheersplannen, om vervolgens nul op het rekest te krijgen.

Overheid onbetrouwbaar

De VNC heeft om opheldering gevraagd. Het leed is echter al geschied en het draagvlak in de regio ondermijnd. Daarom heeft de VNC in een brief aan de Staten oplossingen aangedragen en gepleit voor een overgangsregeling om te voorkomen dat dit winterseizoen niet gewerkt kan worden aan het Gelderse landschap. Wordt vervolgd...

Het Gelderse landschap schreeuwt om een opknapbeurt en fatsoenlijk beheer.



Heg in verval.



Ooit een aaneengesloten elzenhaag.



Restant van een elzenhaag.



Als laatste overgebleven uit een houtwal.

Nationaal Kampioenschap Maasheggen



Zondag 13 maart 2011 vindt het 6e Nationaal Kampioenschap Maasheggen plaats. In Oeffelt (gemeente Boxmeer) zullen de heggenvlechters, ieder met een eigen stijl, laten zien wat een enorme impuls dit vlechten betekent voor het landschap. Ieder jaar komen duizenden bezoekers op dit evenement af, waar een geweldige ambiance heerst. Naast het heggenvlechten kunt u troubadours en vendeliers horen en zien spelen op oude instrumenten als de draailier, slagharp en historische trombones. Verder is er een informatiemarkt, waar onder andere de VNC staat en waar streekproducten verkrijgbaar zijn. Ook kunt u diverse paarden- en koeienrassen, schapen- (drijvers) zien en zijn er verscheidene kinderactiviteiten.

Lezersvoordeel

Een jaar **Buitenleven** voor € 17,50 + **Gratis Tuinspecial**

Buitenleven is een magazine om bij weg te dromen. Een glossy over de goede dingen in het leven. Over alles wat groeit en bloeit, over landelijk wonen en over rondkijken in romantische kastelen en landhuizen. Boordevol inspiratie voor de dingen in en om het huis, aangevuld met leuke tips voor een dagje uit. Buitenleven komt 8 keer per jaar uit met diverse specials.

Aanmelden

Wilt u gebruikmaken van dit aanbod?

Vul dan de bon in en stuur deze zonder postzegel naar:

Contact Center Buitenleven, Antwoordnummer 93034, 2509 VB Den Haag.

50%
korting

- Natuur
- Tuinieren
- Nederlands erfgoed
- Koken
- Wonen



Ja, ik wil graag een jaar lang Buitenleven (8 nummers) voor slechts €17,50,-.

ANWB-lid Nee Ja Nr.

Naam Voorletters m/v

Adres

Postcode Woonplaats

Geboortedatum

Telefoonnummer

Datum Handtekening

Dit abonnement stopt automatisch. Het aanbod is geldig tot 31 maart 2011. Buitenleven is een uitgave van de ANWB. De betaling geschiedt op dezelfde wijze als uw andere betalingen aan de ANWB. Niet-leden ontvangen een acceptgiro.

Met behulp van onder andere een hiep, bijl of zaag zullen de Nederlandse, Engelse, Duitse en Ierse deelnemers met hun eigen techniek de heggen vlechten. Het is zeer boeiend om die verschillende stijlen te zien. Deze stijlen kunnen zelfs per regio verschillen. Tijdens deze middag wordt u ook duidelijk gemaakt wat het nut (of zelfs de noodzaak) is van het heggenvlechten.

De winnaar van het kampioenschap ontvangt de felbegeerde Gouden Hiep.

U bent van harte welkom zondag 13 maart 2011 tussen 11.00 en 16.00 uur. De toegang is gratis. Locatie: het Maasheggenlandschap bij het Noord-brabantse Oeffelt. Het terrein van het NK Maasheggenvlechten staat in Oeffelt overal met borden aangegeven.

Meer informatie op www.maasheggen.nl

Duurzame top-100

Jaap Dirkmaat, directeur van de VNC, is een gestage stijger in De Duurzame 100 van Trouw. Dit jaar heeft een deskundig panel hem op plaats 58 gezet, hetgeen een stijging betekent ten opzichte vorig jaar (van plaats 73). Hij dankt deze stijging onder meer aan de inzet die hij levert om Nederland landschappelijk te verfraaien, aan het opstellen en publiceren van *Nederland van de Kaart* en aan zijn kwaliteiten als inspirerend vernieuwer en aanjager op terreinen als duurzaamheid en ruimtelijke ontwikkeling.

Staatssecretaris moet oppassen

De heer Bleker, die we allemaal wel kennen van de aanloop naar het rumoerige CDA-congres afgelopen herfst, is nu in het kabinet de man voor de natuur.

De intimi kennen hem ook nog van zijn tijd als gedeputeerde in Groningen. Ik heb laatst zitten tellen en ik moet u eerlijk bekennen dat ik de tel kwijt ben geraakt hoeveel ministers en staatssecretarissen ik heb meegemaakt in de ruim 35 jaar dat ik natuurbehoud tot mijn werk reken. Ik heb dus enig vergelijkingsmateriaal. Mijn omgang met al deze heren en dames had natuurlijk vooral te maken met karakters, die zorgden voor chemie of waarmee het botsste. Althans dat dachten de ambtenaren die soms hele filosofieën hadden waarom het wel of niet lukte. Ik ga hier geen mededelingen over doen. Volgens mij had het niet veel met chemie van doen.

Ik lette vooral op de waarachtigheid en serieuze inzet van de bewindspersoon voor de natuur, vanuit de overtuiging dat de natuur een zeer belangrijk onderwerp is, hoe overschaduwde binnen landbouw ook en hoe weinig echt gewaardeerd bij andere en zelfs aangrenzende ministeries.

En ik kan u zeggen dat het niet bleek uit te maken wie deze 'linkse hobby' moest dienen, of ze nu van CDA-, PVDA-, of VVD-huize kwamen. Je had er overal goeie en kwaie bij. Mensen met en zonder visie, hartelijke en eigenwijze, en lieden die de natuur wel en niet in hun hart gesloten hadden. Maar zelden zat er iemand tussen die vocht als een leeuw of leeuwin voor de natuur, wanneer deze door andere departementen als voetveeg en sta-in-de-weg werd gezien en behandeld.

Nu deze staatssecretaris: hij is er nog maar net of ik neem iets waar wat ik al die 35 jaar niet heb waargenomen. Er worden bepaalde uitspraken gedaan in debatten, op televisie, radio en in de krant. Ik zie bij hem lichaamstaal en chemie met mensen, waarmee iemand die de natuur werkelijk in het hart gesloten heeft en die waarachtig is, geen chemie hoeft en wellicht niet zou moeten willen hebben. Ik zie mensen die ik hoog heb, door hun jarenlange trouw aan

dit onderwerp, hun hoofden in verbijstering schudden. Er wordt gesproken over rancune en afrekeningen, bezems die de staatssecretaris van boven naar beneden in organisaties wil laten bewegen. Ook hoor ik dat natuurbeschermers net gewone mensen zijn die ook hun baan kunnen kwijtraken. Ik heb de afgelopen weken een smaak in mijn mond gekregen die ik herken... Het is dezelfde smaak die ik had wanneer ik mensen, verantwoordelijk voor onze vaderlandse natuur, hoorde praten over 'die beestjes met holletjes in de grond'. En over 'dan moeten die beestjes, waarvan er in het buitenland vast nog genoeg zijn, maar een stukje opschuiven en kan onze economie ook weer verder'. Het zijn van die uitspraken waar in feite minachting uit spreekt. 'Nu moet het uit zijn met die beestjes, zet de stoomwalsen maar aan, ik wil asfalt ruiken!' Allemaal gezegd en aangehoord, maar deze staatssecretaris slaat alle records, in zijn eerste maanden al.

De natuur is de basis geweest onder het bestaan van iedereen die vóór ons leefde, en zal het elixer zijn van al het leven na ons. De natuur is noch links noch rechts. Eenieder die wijs is houdt haar hoog verheven boven alle andere belangen, omdat ze leven en voeding geeft aan al het andere. Dwaas is diegene die deze realiteit niet onder ogen wenst te zien, waardoor hij kans maakt op een huishoudboekje dat nooit meer op orde komt.

Staatssecretarissen zijn net gewone mensen: als ze de wetten met voeten treden, zijn er lieden die opstaan om de wet te handhaven.

Jaap Dirkmaat, directeur



Gastvrouw/gastheer Landschapsmadurodam

Zoals u wellicht weet, bestaat het Informatiecentrum van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap uit onder meer een landschapsmadurodam, een demonstratielandschap en opgezette en levende dieren die in het landschap te vinden zijn. Iedere woensdag en zondag (feestdagen uitgezonderd) is dit centrum geopend van 10 tot 17 uur.



Het wordt meestal bemand door twee of drie vrijwilligers, die de bezoekers rondleiden. Eén van deze vrijwilligers is Paul van Liessum: 'Het is een kick als ik mijn enthousiasme over het landschap over kan brengen aan geïnteresseerde mensen. Dat is het leuke om hier vrijwilliger te zijn.'

De VNC zoekt meer vrijwilligers. Als u zelf interesse heeft of iemand anders weet die dit leuk zou vinden, neem dan contact op met Erik via evangelderen@nederlandscultuurlandschap.nl of via 024-6842294.

Links: vrijwilliger Paul van Liessum leidt een groep kinderen rond.



Het werk van de VNC wordt mede mogelijk gemaakt dankzij de jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij.



Help de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap en werf een nieuw lid!



Om ons werk nog beter te doen, zijn nieuwe leden nodig. U kunt ons daarbij helpen! Eenvoudig, door in uw eigen omgeving leden voor ons te zoeken. Om het werven te vergemakkelijken kunt u potentiële leden een speciaal aanbod doen: als ze lid worden voor minimaal 30 euro per jaar, ontvangen ze het boek *Nederland weer mooi als welkomstgeschenk*. Natuurlijk worden ook uw inspanningen beloond: indien u drie of meer leden werft, ontvangt u het boek *Lekker Landschap*; een beschrijving van vele lekkere eetbare planten, bloemen, bessen, noten en paddenstoelen, met verrukkelijke recepten die de lezer ertoe uitnodigen de deur uit te gaan, op zoek naar al dat lekkers in ons landschap.

Mijn eigen gegevens zijn:

naam

adres

pc + plaats

telefoon

e-mail

De gegevens van het nieuwe lid zijn:

Het nieuwe lid betaalt de contributie met de acceptgiro die samen met het welkomstgeschenk wordt verstuurd. U kunt bovenstaande gegevens invullen, uitknippen en in een envelop sturen naar Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, Antwoordnummer 2501, 6573 ZX Beek-Ubbergen (postzegel mag, maar hoeft niet).

© november 2010 Vereniging Nederlands Cultuurlandschap *redactie* Jaap Dirkmaat, Valentijn te Plate, Erik van Gelderen *correctie* Jacquélien Gröniger *coördinatie* Valentijn te Plate *ontwerp* bhgo, Arnhem *foto's* Valentijn te Plate, tenzij anders vermeld *druk* Drukkerij De Kleijn Wijchen bv; ISSN 1871-3963 | **Openingstijden Informatiecentrum: elke woensdag en elke zondag van 10.00 - 17.00 uur, uitgezonderd feestdagen.** Rijksstraatweg 174 | 6573 dg Beek-Ubbergen | t (024) 684 22 94 | info@nederlandscultuurlandschap.nl | www.nederlandscultuurlandschap.nl